ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1989

Vyhlásené: 30.06.1989 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

71

PREDSEDNÍCTVO FEDERÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

vyhlasuje úplné znenie zákona z 19. decembra 1962 č. 121 Zb. o hospodárskej arbitráži, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom z 10. novembra 1965 č. 116 Zb., zákonným opatrením Predsedníctva Národného zhromaždenia z 10. novembra 1967 č. 106 Zb., zákonom z 21. decembra 1970 č. 139 Zb. a zákonom z 15. decembra 1982 č. 166 Zb. a zákonom z 15. júna 1988 č. 99 Zb.

ZÁKON o hospodárskej arbitráži

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Pre plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a maximálne uspokojovanie jeho potrieb má rozhodujúci význam uvedomelá súdružská spolupráca socialistických organizácií, uskutočňovaná na základe stáleho rozširovania účasti pracujúcich na riadení hospodárstva.

Na upevňovanie tejto spolupráce a na dôsledné uplatňovanie celospoločenských záujmov na úseku dodávateľsko-odberateľských vzťahov prispieva i hospodárska arbitráž.

PRVÁ ČASŤ
ÚVODNÉ USTANOVENIA

§ 1

Hospodárska arbitráž plní pri organizácii, úprave a kontrole dodávateľsko-odberateľských a iných hospodárskych vzťahov (ďalej len „hospodárske vzťahy") tieto hlavné úlohy

a) prejednáva a rozhoduje hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami, organizačnými jednotkami alebo orgánmi socialistických organizácií, pokiaľ sú oprávnené vystupovať v hospodárskych vzťahoch vo svojom mene, ako aj medzi ostatnými účastníkmi hospodárskych záväzkových vzťahov[1]) (ďalej „organizácie“),

b) pripravuje na svojom úseku návrhy zákonov Federálneho zhromaždenia a nariadení vlády Československej socialistickej republiky z oblasti hospodárskych vzťahov a na základe zákonného splnomocnenia a v jeho medziach vydáva všeobecne záväzné právne predpisy,

c) výchovnou činnosťou pomáha v rámci svojej pôsobnosti organizovať a rozvíjať vzťahy spolupráce a vzájomnej pomoci medzi socialistickými organizáciami a aktívne pôsobí na tieto organizácie tak, aby sa zlepšovala ich činnosť, zvyšovala zodpovednosť za riadne a včasné uzavieranie a plnenie hospodárskych zmlúv v súlade s plánovanými úlohami a aby bol upevňovaný chozrasčot,

d) upozorňuje socialistické organizácie a orgány hospodárskeho riadenia na závady v ich činnosti, prípadne navrhuje opatrenia na odstránenie týchto závad,

e) zhromažďuje a zovšeobecňuje poznatky zo svojej činnosti a sústavne skúma príčiny závad,,

f) v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi rozhoduje o odvode do štátneho rozpočtu a o uložení hospodárskej pokuty,

g) v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitným predpisom rozhoduje o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia,

h) zisťuje v závažných prípadoch, či sa jej rozhodnutia splnili a pôsobí, prípadne robí opatrenia na ich splnenie.

§ 2

(1) Hospodárske spory, ktoré hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje, sú najmä

a) spory o uzavretí hospodárskych zmlúv a spory o zmenu alebo zrušenie hospodárskych záväzkov (predzmluvné spory),

b) spory o reálne plnenie,

c) spory majetkové,

d) spory o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem (určovacie spory),

e) spory o zdržanie sa protiprávneho konania a spory o odstránenie protiprávneho stavu,

f) spory o vydanie veci,

g) spory o základné podmienky dodávky.

(2) Hospodárska arbitráž nerozhoduje

a) spory z prepravných zmlúv, ktoré sú v súvislosti s dovozom alebo vývozom tovaru alebo ktoré sa týkajú tranzitnej dopravy,

b) spory z majetkových vzťahov v medzinárodnom obchodnom styku,[2])

c) spory medzi odborovým orgánom a organizáciou o náhradu škody vzniknutej nesprávnym postupom pri vykonávaní nemocenského poistenia.

Tieto spory rozhodujú súdy.

(3) Hospodárska arbitráž nerozhoduje ďalej spory, na rozhodovanie ktorých je podľa osobitných predpisov príslušný iný orgán.

§ 2a

(1) Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje aj hospodárske spory o náhradu škody a o náhradu majetkovej ujmy medzi organizáciami a orgánmi hospodárskeho riadenia[3]) v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitným predpisom.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky môže ustanoviť, v ktorých ďalších prípadoch hospodárska arbitráž prerokúva a rozhoduje spory medzi orgánmi hospodárskeho riadenia a organizáciami, ktoré vznikajú pri riadení.

§ 3

Ak hospodárska arbitráž vysloví, že spor nepatrí do jej právomoci, je tým súd, prípadne iný orgán viazaný, a to aj keď ide o spor, ktorý bol hospodárskej arbitráži postúpený.

§ 4

(1) Pri svojej činnosti sa hospodárska arbitráž spravuje právnymi predpismi a zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Presadzuje celospoločenské hospodárske záujmy proti úzkym miestnym, podnikovým, prípadne rezortným záujmom. Dbá o upevňovanie štátnej, predovšetkým plánovacej, zmluvnej a finančnej disciplíny, najmä o

zabezpečovanie a plnenie úloh určených štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva; pritom sú organizácie, prípadne príslušné orgány hospodárskeho riadenia povinné poskytnúť jej potrebnú súčinnosť.

(2) Ak hospodárska arbitráž pri plnení svojich úloh zistí, že opatrenia vykonávané organizáciami alebo orgánmi hospodárskeho riadenia, týkajúce sa hospodárskych vzťahov medzi socialistickými organizáciami, sú v rozpore s právnymi predpismi alebo so zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky alebo s úlohami štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, je povinná na taký rozpor bez meškania tieto orgány a organizácie upozorniť a požadovať nápravu (§ 45), pokiaľ neurobí iné opatrenia (§ 46d).

DRUHÁ ČASŤ
ORGANIZÁCIA HOSPODÁRSKEJ ARBITRÁŽE

Prvý oddiel
Organizácia arbitrážnych orgánov

§ 5

Orgány hospodárskej arbitráže tvoria jednotnú sústavu riadenú v rozsahu ustanovenom týmto zákonom hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky.

§ 6

(1) Orgánmi hospodárskej arbitráže sú:

a) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky v Prahe; jej súčasťou je vojenská zložka,

b) Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky v Prahe a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky v Bratislave,

c) krajské štátne arbitráže.

(2) Vláda Českej socialistickej republiky a vláda Slovenskej socialistickej republiky zriaďuje a zrušuje krajské štátne arbitráže, určuje obvody ich pôsobnosti a určuje ich sídla.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky môže zriadiť na čas potreby osobitné hospodárske arbitráže a určiť ich postavenie a pôsobnosť.

§ 7

(1) Na čele Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je hlavný arbiter Československej socialistickej republiky. Na čele Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky je hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a na čele Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky je hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky. Na čele krajskej štátnej arbitráže je jej vedúci.

(2) Osobným úradom vojakov a ostatných pracovníkov činných pri vojenskej zložke Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je Federálne ministerstvo národnej obrany.

§ 8

(1) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky má postavenie ústredného orgánu štátnej správy Československej socialistickej republiky. Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

a) sleduje rozhodovanie štátnych arbitráží republík a dozerá na zákonnosť rozhodovania všetkých arbitrážnych orgánov,

b) pripravuje a predkladá v spolupráci so Štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky, Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky a ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi vláde Československej socialistickej republiky rozbory a návrhy na opatrenia,

c) vykonáva prieskum, ako pôsobí právny poriadok v oblasti hospodárskych vzťahov socialistických organizácií, pripravuje návrhy právnych predpisov alebo spolupôsobí pri ich príprave,

d) dbá spravidla prostredníctvom Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky o riadne a včasné zmluvné zabezpečovanie zvlášť dôležitých úloh ustanovených vládou Československej socialistickej republiky menovite ústredným a iným orgánom a pomáha svojou súčinnosťou zabezpečiť ich plnenie,

e) vydáva, pokiaľ je na to zákonom splnomocnená, v jeho medziach všeobecne záväzné právne predpisy,

f) na zabezpečenie jednotného výkladu právnych predpisov v oblasti hospodárskych vzťahov socialistických organizácií a jednotnosti rozhodovania zaujíma stanoviská k závažným právnym otázkam a za tým účelom tiež zvoláva pravidelné porady arbitrážnych orgánov, vydáva smernice a inštrukcie pre činnosť všetkých orgánov hospodárskej arbitráže a vykonáva prieskum ich práce,

g) rozvíja v rámci svojej pôsobnosti medzinárodnú spoluprácu.

(2) Na zabezpečenie úloh Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky jej poskytujú ostatné orgány hospodárskej arbitráže potrebné informácie, písomnosti a podklady a vyvíjajú potrebnú súčinnosť; od krajských štátnych arbitráží môže Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky vyžadovať tieto údaje a súčinnosť len s vedomím príslušnej Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky.

(3) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky spolupracuje pri plnení svojich úloh s ministerstvami a ostatnými federálnymi orgánmi a využíva praktické skúsenosti a poznatky, ktoré tieto orgány získali pri riadení zverených úsekov národného hospodárstva.

§ 8a

Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky majú postavenie ústredného orgánu štátnej správy príslušnej republiky. Tieto arbitráže

a) vedú krajské štátne arbitráže a dozerajú na zákonnosť rozhodovania a na ostatnú ich činnosť,

b) pripravujú a predkladajú vládam republík rozbory a návrhy na opatrenia,

c) dbajú o riadne a včasné zmluvné zabezpečovanie zvlášť dôležitých úloh ustanovených vládou Československej socialistickej republiky, ako aj úloh ustanovených vládami republík menovite ústredným a iným orgánom týchto republík a národným výborom a pomáhajú svojou činnosťou zabezpečiť ich plnenie,

d) po prerokovaní so Štátnou arbitrážou Československej socialistickej republiky vydávajú inštrukcie pre činnosť krajských štátnych arbitráží a zvolávajú pravidelné porady arbitrážnych orgánov a aktívy hospodárskych právnikov,

e) spolupracujú pri plnení svojich úloh s ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi a národnými výbormi príslušných republík a využívajú skúsenosti a poznatky, ktoré tieto orgány získali pri riadení zverených úsekov národného hospodárstva.

§ 9

(1) Hlavného arbitra Československej socialistickej republiky a jeho prvého námestníka vymenúva a odvoláva vláda Československej socialistickej republiky. Ak je hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky občan Českej socialistickej republiky, je jeho prvým námestníkom občan Slovenskej socialistickej republiky alebo naopak. Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky zodpovedá vláde Československej socialistickej republiky za riadnu činnosť orgánov hospodárskej arbitráže. Ustanovuje a odvoláva štátnych arbitrov Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky primerane z občanov oboch republík; ak ide o pracovníkov vojenskej zložky Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky, robí tak po dohode s ministrom národnej obrany. Náčelník vojenskej zložky je námestníkom hlavného arbitra Československej socialistickej republiky; zastupuje ho vo veciach súvisiacich so zabezpečením obrany a bezpečnosti štátu.

(2) Hlavného arbitra Českej socialistickej republiky a hlavného arbitra Slovenskej socialistickej republiky vymenúva a odvoláva vláda príslušnej republiky na návrh hlavného arbitra Československej socialistickej republiky. Hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky zodpovedajú za riadnu činnosť Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky a krajských štátnych arbitráží nimi vedených vláde príslušnej republiky a hlavnému arbitrovi Československej socialistickej republiky. Hlavní arbitri Českej socialistickej republiky i Slovenskej socialistickej republiky ustanovujú a odvolávajú štátnych arbitrov Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky.

(3) Vedúcich krajských štátnych arbitráží a štátnych arbitrov týchto arbitráží ustanovuje a odvoláva na území Českej socialistickej republiky hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a na území Slovenskej socialistickej republiky hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky. Vedúci krajských štátnych arbitráží riadia prácu týchto arbitráží a zodpovedajú hlavnému arbitrovi Českej socialistickej republiky, prípadne hlavnému arbitrovi Slovenskej socialistickej republiky za ich činnosť.

§ 9a

(1) Za štátneho arbitra sa môže ustanoviť politicky a odborne vyspelý, bezúhonný československý občan, ktorý

a) má vysokoškolské vzdelanie v študijnom odbore právo,

b) po určený čas sa pripravoval ako arbitrážny čakateľ na výkon činnosti štátneho arbitra čakateľskou praxou a úspešne zložil arbitrážnu skúšku, ktorou preukázal potrebné vedomosti a skúsenosti na výkon funkcie štátneho arbitra.

(2) Čakateľskú prax a arbitrážnu skúšku upraví podrobnejšie všeobecne záväzným právnym predpisom Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky; úpravu týkajúcu sa čakateľskej praxe a arbitrážnej skúšky čakateľov vojenskej zložky Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky ustanoví Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky po dohode s Federálnym ministerstvom národnej obrany.

§ 10

(1) Členmi Prezídia Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky sú hlavný arbiter Československej socialistickej republiky, prvý námestník hlavného arbitra Československej socialistickej republiky, hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a hlavný arbiter Slovenskej

socialistickej republiky. Ak sa prerokúvajú veci súvisiace so zabezpečením obrany a bezpečnosti štátu, na rokovaní prezídia sa zúčastňuje aj náčelník vojenskej zložky.

(2) Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky

a) rozhoduje o zmene rozhodnutí orgánov hospodárskej arbitráže alebo o zrušení týchto rozhodnutí a o prikázaní sporu na nové prejednanie v prípadoch uvedených v § 42, o zmene rozhodnutí o uložení hospodárskej pokuty v prípadoch uvedených v § 46b a o zmene rozhodnutí o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia v prípadoch uvedených v § 46d,

b) schvaľuje rokovací poriadok Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky.

Na týchto veciach sa prezídium môže platne uznášať za prítomnosti väčšiny svojich členov. Pri rovnosti hlasov platí za prijatý návrh, pre ktorý hlasoval hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

(3) Prezídiu Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky patrí ďalej prerokúvať najmä

a) návrhy právnych predpisov pripravovaných Štátnou arbitrážou Československej socialistickej republiky,

b) rozbory a návrhy na opatrenia predkladané vláde Československej socialistickej republiky alebo vláde niektorej z oboch republík,

c) najzávažnejšie stanoviská Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky na zabezpečenie jednotného výkladu právnych predpisov na hospodárskom úseku.

§ 11 - zrušený

§ 12 - zrušený

Druhý oddiel
Príslušnosť

§ 13
Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

(1) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky prejednáva a rozhoduje

a) hospodárske spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je federálne ministerstvo alebo iný federálny ústredný orgán alebo v ktorých aspoň jedna zo strán je podriadená Federálnemu ministerstvu národnej obrany,

b) hospodárske spory týkajúce sa dodávok a poddodávok nevyhnutných na zabezpečenie obrany a bezpečnosti štátu alebo dodávok v odbore štátnych hmotných rezerv,

c) spory o základné podmienky dodávky,

d) spory uvedené v § 2a medzi organizáciami a federálnymi ministerstvami alebo inými federálnymi ústrednými orgámni, alebo ak ide o spory súvisiace so zaistením obrany o bezpečnosti štátu alebo s dodávkami v odbore štátnych hmotných rezerv.

(2) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky rozhoduje o uložení hospodárskych pokút,

a) ak návrh na uloženie hospodárskej pokuty smeruje proti organizácii v pôsobnosti federácie alebo proti niekoľkým organizáciám, z ktorých aspoň jedna je v pôsobnosti federácie,

b) ak návrh na uloženie hospodárskej pokuty súvisí so zaistením obrany a bezpečnosti štátu alebo s dodávkami v odbore štátnych hmotných rezerv.

(3) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky rozhoduje o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia,

a) ak návrh na vyslovenie neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia smeruje proti federálnemu ministerstvu alebo inému federálnemu ústrednému orgánu,

b) ak návrh na vyslovenie neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia súvisí so zaistením obrany a bezpečnosti štátu alebo s dodávkami v odbore štátnych hmotných rezerv.

§ 13a
Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky

(1) Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky, pokiaľ nie je príslušná Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky, prejednáva a rozhoduje

a) hospodárske spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je ministerstvo alebo iný ústredný orgán Českej socialistickej republiky alebo Slovenskej socialistickej republiky,

b) spory uvedené v § 2a medzi organizáciami a ministerstvami alebo inými ústrednými orgánmi Českej socialistickej republiky alebo Slovenskej socialistickej republiky alebo medzi organizáciami a krajskými národnými výbormi.

(2) Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky rozhoduje o uložení hospodárskych pokút a o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia, pokiaľ nie je príslušná Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky.

(3) Miestna príslušnosť Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky sa spravuje sídlom orgánu, prípadne organizácie, proti ktorej smeruje arbitrážna žiadosť, prípadne proti ktorej sa začalo konanie z vlastného podnetu, alebo sídlom organizácie, proti ktorej smeruje návrh na uloženie hospodárskej pokuty, alebo sídlom orgánu hospodárskeho riadenia, proti ktorému smeruje návrh na vyslovenie neplatnosti jeho opatrenia; ak takých orgánov alebo organizácií je viacej, spravuje sa príslušnosť sídlom ktorejkoľvek z nich.

§ 14
Krajská štátna arbitráž

(1) Krajská štátna arbitráž prejednáva a rozhoduje hospodárske spory, pre ktoré nie je príslušný iný orgán hospodárskej arbitráže.

(2) Miestna príslušnosť krajskej štátnej arbitráže sa spravuje sídlom organizácie, proti ktorej smeruje arbitrážna žiadosť alebo proti ktorej sa začína konanie z vlastného podnetu, a ak je takých organizácií viac, sídlom ktorejkoľvek z nich.

(3) Ak ide o investičnú výstavbu, ktorá bola uložená vládou alebo ktorá je súčasťou komplexnej bytovej výstavby, spravuje sa miestna príslušnosť v sporoch medzi dodávateľom a investorom, ako aj medzi dodávateľom investora a jeho dodávateľmi miestom, kde sa investičná výstavba uskutočňuje. Pre prejednávanie a rozhodovanie sporov týkajúcich sa plnenia pre vývoz alebo z dovozu, ak je aspoň jednou zo strán organizácia oprávnená na zahraničnoobchodnú činnosť, a sporov medzi hlavným dodávateľom vývozného investičného celku a jeho dodávateľmi, je príslušná štátna arbitráž vykonávajúca pôsobnosť krajskej štátnej arbitráže pre územie hlavného mesta Prahy alebo územie hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky Bratislavy; miestna príslušnosť sa spravuje sídlom organizácie oprávnenej na zahraničnoobchodnú činnosť. Ak ide o

spor medzi organizáciami oprávnenými na zahraničnoobchodnú činnosť, spravuje sa miestna príslušnosť ustanovením odseku 2, a ak ide o spor medzi hlavným dodávateľom vývozného investičného celku a jeho dodávateľom, sídlom vývozného odberateľa.

§ 15 - zrušený

§ 16 - zrušený

§ 17

Hospodárska arbitráž, pri ktorej sa v súlade s ustanoveniami o príslušnosti začalo konanie, zostáva príslušná, i keď sa v priebehu konania predpoklady pre jej príslušnosť zmenili.

§ 18 - zrušený

§ 19

(1) Hlavný arbiter Českej socialistickej republiky alebo hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky určuje, ktorý orgán hospodárskej arbitráže prejedná a rozhodne hospodársky spor, ak vzniknú pochybnosti o príslušnosti medzi krajskými štátnymi arbitrážami v tej istej republike alebo medzi Štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky alebo Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky a krajskou štátnou arbitrážou ňou vedenou; v ostatných prípadoch určuje príslušnosť hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

(2) Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky môže pre určité druhy sporov alebo pre spory niektorých socialistických organizácií alebo pre jednotlivý spor určiť príslušnosť ináč, než ako je ustanovené v § 13, 13a a 14.

TRETIA ČASŤ
ARBITRÁŽNE KONANIE

§ 20
Začatie konania

(1) Hospodárska arbitráž začína arbitrážne konanie na žiadosť organizácie, z vlastného podnetu alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky.

(2) O začatí konania z vlastného podnetu alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky vydá príslušná hospodárska arbitráž písomné rozhodnutie, v ktorom najmä určí postavenie strán sporu a predmet hospodárskeho sporu. Rozhodnutie doručí stranám sporu.

(3) Konanie sa začne dňom, keď hospodárskej arbitráži došla arbitrážna žiadosť. Konanie z vlastného podnetu hospodárskej arbitráže alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky sa začne dňom vydania písomného rozhodnutia o jeho začatí.

§ 21
Arbitrážna žiadosť

(1) Arbitrážna žiadosť musí obsahovať označenie organizácie, ktorá ju podala, a organizácie, proti ktorej žiadosť smeruje, označenie predmetu sporu, skutočnosti a dôkazov, o ktoré sa opiera, ako aj návrh, ako sa má rozhodnúť.

(2) K arbitrážnej žiadosti musí organizácia pripojiť písomný doklad o tom, že sa pokúsila o pokonávku, doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku, pokiaľ je určené jeho platenie vopred (§ 44),

a doklady, ktorými odôvodňuje svoje návrhy. Rovnopis arbitrážnej žiadosti musí súčasne zaslať organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje.

§ 22
Odstraňovanie vád arbitrážnej žiadosti

(1) Ak nestačí arbitrážna žiadosť na prejednanie alebo ak nie sú k nej pripojené potrebné doklady, hospodárska arbitráž vyzve organizáciu, ktorá žiadosť podala, aby odstránila vytknuté vady v lehote, ktorú jej súčasne určí, a upozorní ju, že žiadosť odmietne, ak organizácia nevyhovie výzve v určenej lehote.

(2) Nesprávnosť v označení organizácie, ktorá arbitrážnu žiadosť podala, alebo organizácie, proti ktorej žiadosť smeruje, opraví hospodárska arbitráž na návrh organizácie alebo z vlastného podnetu, ak je inak zrejmé, o ktorú organizáciu ide.

(3) Ak organizácia odstráni vytknuté vady v určenej lehote, alebo ak hospodárska arbitráž opraví nesprávnosť v označení organizácie, platí, že žiadosť bola od začiatku bez vád.

§ 22a
Odmietnutie arbitrážnej žiadosti

(1) Ak organizácia neodstráni vytknuté vady arbitrážnej žiadosti v určenej lehote, hospodárska arbitráž rozhodnutím žiadosť odmietne.

(2) Ak sa arbitrážna žiadosť podala na orgáne hospodárskej arbitráže, ktorý nie je príslušný na jej prejednanie, postúpi ju tento orgán príslušnému orgánu hospodárskej arbitráže, a žiadateľa o tom upovedomí. Hospodárska arbitráž odmietne rozhodnutím arbitrážnu žiadosť, ak vec nepatrí do jej právomoci; v tom prípade žiadosť postúpi orgánu, ktorý je oprávnený o veci rozhodnúť, a v rozhodnutí uvedie, že spor nepatrí do právomoci hospodárskej arbitráže. Právne účinky spojené s podaním takto postúpených arbitrážnych žiadostí zostávajú zachované.

(3) Ak hospodárska arbitráž nemôže z obsahu arbitrážnej žiadosti zistiť orgán, ktorý je oprávnený o veci rozhodnúť, alebo ak je v žiadosti uvedený niekto, kto nemôže byť stranou v spore, hospodárska arbitráž rozhodnutím žiadosť odmietne a vráti ju tomu, kto žiadosť podal. Právne účinky spojené s podaním takých arbitrážnych žiadostí zostávajú pritom zachované len vtedy, ak sa právo uplatní do 30 dní po doručení vrátenej žiadosti na orgáne, ktorý je oprávnený o veci rozhodnúť.

§ 23
Vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti

Organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, je povinná v predzmluvných sporoch najneskoršie do 5 dní a v ostatných hospodárskych sporoch do 10 dní po tom, čo dostala rovnopis arbitrážnej žiadosti, zaslať hospodárskej arbitráži vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti a súčasne rovnopis organizácii, ktorá podala arbitrážnu žiadosť, prípadne ostatným organizáciám, ktoré sa podieľajú na vyriešení sporu. Vo vyjadrení musí byť uvedené najmä stanovisko k arbitrážnej žiadosti, označenie skutočnosti, ako aj dôkazov, na ktoré sa organizácia odvoláva, potrebné doklady a návrh, ako sa má spor rozhodnúť. Rovnaké povinnosti má organizácia, proti ktorej sa začalo konanie z vlastného podnetu hospodárskej arbitráže, alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky.

Dokazovanie

§ 24

(1) Hospodárska arbitráž je povinná dbať na to, aby skutočnosti, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie, boli zistené presne a úplne. Z toho hľadiska tiež určuje, ako sa má zistiť skutkový stav a ktoré dôkazy sa majú vykonať. Dokazovanie sa vykonáva predovšetkým listinami, znaleckým posudkom, písomným vyhlásením, prípadne aj vyšetrovaním na mieste.

(2) Organizácie, medzi ktorými je hospodársky spor, sú povinné spolupôsobiť na presné a úplné zistenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie.

§ 25

(1) Každý je povinný na požiadanie hospodárskej arbitráže oznámiť údaje, podať vysvetlenie, správy alebo návrhy, ako aj predložiť listiny, ktoré hospodárska arbitráž potrebuje pri výkone svojej činnosti, ustanoviť sa a vypovedať pred ňou pravdivo a úplne o všetkých okolnostiach, na ktoré sa ho budú pýtať.

(2) Ak sa vykonáva dôkaz ohliadkou miesta, alebo vecí, je každý povinný umožniť ohliadku, prípadne predložiť vec.

(3) Ak treba na posúdenie hospodárskeho sporu osobitné odborné znalosti, vyžiada si hospodárska arbitráž znalecký posudok. Za znalcu ustanoví hospodárska arbitráž po vypočutí strán organizáciu alebo osobu oprávnenú na znaleckú činnosť podľa osobitných predpisov;[4]) súčasne môže uložiť stranám potrebnú súčinnosť so znalcom. Hospodárska arbitráž môže použiť namiesto znaleckého posudku potvrdenie alebo odborné vyjadrenie príslušného orgánu alebo ústavu. Hospodárska arbitráž doručí stranám sporu znalecký posudok, prípadne znenie potvrdenia alebo odborného vyjadrenia; strany sú oprávnené sa k nemu vyjadriť a navrhovať jeho doplnenie.

(4) Hospodárska arbitráž hodnotí jednotlivé dôkazné prostriedky so zreteľom na všetky okolnosti prípadu.

§ 26
Osobitné oprávnenie hospodárskej arbitráže

Hospodárska arbitráž nie je viazaná návrhmi organizácií, medzi ktorými je hospodársky spor.

§ 27
Schválenie dohody organizácií

Konanie možno skončiť dohodou organizácií, schválenou hospodárskou arbitrážou. Hospodárska arbitráž dohodu schváli, ak nie je v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Schválená dohoda má právne účinky rozhodnutia.

§ 28
Zastavenie arbitrážneho konania

(1) Ak odpadne dôvod arbitrážneho konania prv, než sa spor rozhodol, alebo ak v tej istej veci sa arbitrážne konanie začalo, alebo o veci rozhodol orgán hospodárskej arbitráže, vydá hospodárska arbitráž rozhodnutie o zastavení konania, a ak je to potrebné, rozhodne o náhrade nákladov konania.

(2) Ak organizácia vezme arbitrážnu žiadosť späť, vydá hospodárska arbitráž rozhodnutie o zastavení konania, pokiaľ späťvzatie arbitrážnej žiadosti nie je v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Keby späťvzatie arbitrážnej žiadosti bolo v rozpore s právnymi predpismi alebo so zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, hospodárska arbitráž v konaní pokračuje.

§ 29
Poriadkové pokuty

(1) Organizácii, ktorá porušila štátnu, najmä plánovaciu alebo zmluvnú disciplínu, vedome uviedla nepravdivé údaje, zavdala svojvoľne podnet pre konanie, nepodala v určenej lehote vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti alebo konanie svojvoľne preťahuje alebo ktorá nesplnila v určenej lehote povinnosť podľa § 40a ods. 2, hospodárska arbitráž môže uložiť poriadkovú pokutu do 10 000 Kčs.

(2) Tomu, kto nesplní niektorú povinnosť uloženú ustanovením § 25 ods. 1 a 2 alebo kto ruší arbitrážne pojednávanie, môže hospodárska arbitráž po predchádzajúcom upozornení uložiť poriadkovú pokutu do 500 Kčs.

(3) Pokuty podľa odsekov 1 a 2 možno ukladať opätovne.
Arbitrážne pojednávanie

§ 30

(1) Hospodársky spor prejednáva arbiter spolu so zástupcami organizácií, medzi ktorými vznikol, a vedie pojednávanie tak, aby sa spoločne dohodlo riešenie, ktoré je v súlade s celospoločenskými záujmami. Hospodársky spor so zložitou problematikou môžu prejednať a rozhodnúť niekoľkí arbitri, z ktorých jeden predsedá.

(2) Ak treba, aby pracovníci socialistickej organizácie boli oboznámení s výsledkami arbitrážneho konania, najmä s významom zabezpečenia určitej úlohy alebo s následkami porušovania zmluvnej disciplíny, vykonáva sa arbitrážne pojednávanie priamo na pracovisku.

§ 30a
Arbiter zaznamenáva v arbitrážnom spise najmä

a) výrok rozhodnutia, pokiaľ bol vyhlásený po skončení arbitrážneho pojednávania,

b) dohodu organizácií schválenú pri arbitrážnom pojednávaní,

c) výrok, že rozhodnutie nadobúda právoplatnosť jeho vyhlásením,

d) doplňajúce prednesy znalcov podstatné pre rozhodnutie sporu,

e) procesné rozhodnutia, ktorými sa určuje postup konania, pokiaľ sa nimi uložili povinnosti stranám v spore.

Záznam o týchto skutočnostiach podpisuje po skončení pojednávania arbiter a prítomní zástupcovia organizácií, prípadne znalec.

§ 31

(1) Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje spory, ak sú pre to závažné dôvody, podľa určenia vedúceho arbitráže v trojčlennej alebo päťčlennej arbitrážnej komisii.

(2) Príslušný hlavný arbiter v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi, prípadne s vedúcimi pracovníkmi organizácií vymenúva podľa jednotlivých odborov činnosti, z radov vynikajúcich pracovníkov, najmä zlepšovateľov a členov brigád socialistickej práce, navrhnutých Ústrednou radou odborov pracovníkov, ktorých bude Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky,

prípadne Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky povolávať za členov arbitrážnych komisií. Obdobne vedúci krajských štátnych arbitráží vymenujú na návrh krajskej odborovej rady pracovníkov, ktorých budú krajské štátne arbitráže povolávať za členov arbitrážnych komisií.

(3) Arbitrážna komisia vykoná arbitrážne pojednávanie, ktoré vedie ako jej predseda arbiter. Členovia komisie majú právo klásť otázky, vyjadrovať sa a robiť návrhy. Komisia rozhoduje väčšinou hlasov.

(4) Členom arbitrážnych komisií prislúcha náhrada za mzdu, ktorá im ušla vykonávaním tejto funkcie. Náhrada cestovných výdavkov prislúcha členovi arbitrážnej komisie primerane podľa platných predpisov o náhradách cestovných výdavkov. Náhradu členom arbitrážnej komisie poskytuje ich zamestnávateľ.

§ 31a - zrušený

§ 32

(1) Jednotlivé hospodárske spory, ktorých rozhodovanie patrí do právomoci hospodárskej arbitráže, môže prejednávať a rozhodovať aj rozhodca. Výnimku tvoria spory, na prejednávanie a rozhodovanie ktorých je príslušná Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky, Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky, spory uvedené v § 2a, spory týkajúce sa plnenia pre vývoz alebo z dovozu, ak je aspoň jednou zo strán organizácia oprávnená na zahraničnoobchodnú činnosť, a majetkové spory o sumu presahujúcu 500 000 Kčs. Pokiaľ organizácia v priebehu sporu navrhne zníženie alebo odpustenie majetkovej sankcie alebo zníženie náhrady škody, alebo ak rozhodca zistí, že sú dané podmienky odvodu podľa osobitných predpisov, je rozhodca povinný postúpiť spor na ďalšie prejednanie a rozhodnutie príslušnému orgánu hospodárskej arbitráže.

(2) Rozhodca je občan, ktorého si organizácie zvolili písomnou dohodou pre rozhodnutie určitého sporu a ktorý s voľbou vyslovil súhlas. Organizácie si volia rozhodcu pre rozhodnutie určitého sporu, najmä ak ide o spor, pri riešení ktorého sa môžu uplatniť špeciálne znalosti a skúsenosti rozhodcu (ekonomické, technické, organizačné a pod.).

(3) Podanie arbitrážnej žiadosti u rozhodcu má tie isté právne účinky ako podanie žiadosti hospodárskej arbitráži.

(4) Rozhodca je povinný bez zbytočného odkladu spor prejednať; ak bez vážnych dôvodov nepokračuje v prejednávaní sporu, môže ktorákoľvek zo strán požiadať príslušný orgán hospodárskej arbitráže, aby spor rozhodol.

(5) Rozhodnutie vydané rozhodcom má účinky arbitrážneho rozhodnutia. Ak organizácia nesplní rozhodnutie spôsobom a v lehote v ňom určenej, alebo ak lehota nebola určená, do 15 dní od jeho doručenia, vykoná sa rozhodnutie podľa tohto zákona.

(6) Ak je rozhodnutie rozhodcu v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky na návrh alebo z vlastného podnetu rozhodnutie za podmienok určených v § 41 zruší a prikáže spor na prejednanie príslušnému orgánu hospodárskej arbitráže. Návrh na preskúmanie sa podáva u orgánu hospodárskej arbitráže, ktorý by bol príslušný spor rozhodnúť.

(7) Prejednávanie a rozhodovanie sporov rozhodcom upraví podrobnejšie všeobecne záväzným právnym predpisom Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky.

§ 33

Hospodárska arbitráž dbá o sústavné zvyšovanie účinnosti práce arbitrážnych komisií i rozhodcov a napomáha rozvíjanie ďalších foriem účasti pracujúcich na činnosti arbitráže.

§ 34

Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje predzmluvné spory do 15 dní, ostatné hospodárske spory do 30 dní od začatia arbitrážneho konania. Vedúci hospodárskej arbitráže môže v odôvodnených prípadoch tieto lehoty predĺžiť.

Rozhodnutie

§ 35

(1) Arbitrážne rozhodnutie obsahuje označenie orgánu hospodárskej arbitráže, označenie strán, mená ich zástupcov, označenie predmetu sporu, arbitrážny výrok a jeho odôvodnenie. Vo výroku sa rozhodne aj o nákladoch konania.

(2) Z odôvodnenia musí byť zrejmý skutkový stav, z ktorého rozhodnutie vychádza, a ako boli hodnotené dôkazy. Odôvodnenie musí byť presvedčivé, aby z neho bola zrejmá správnosť rozhodnutia, aby upevňovalo vzájomnú spoluprácu socialistických organizácií a vychovávalo ich k disciplinovanému a dobrovoľnému plneniu ich povinností.

(3) Arbitrážne rozhodnutie má plne vyriešiť celý predmet hospodárskeho sporu. Ak je to účelné, môže hospodárska arbitráž rozhodnúť o niektorej časti konania osobitne. Rozhodnutie musí presne vymedziť povinnosti, ktoré ukladá. Môže uložiť aj povinnosť oboznámiť s výsledkom prejednania a rozhodnutia sporu kolektív pracujúcich organizácie.

(4) Chyby v písaní alebo v počtoch alebo iné zrejmé nesprávnosti v písomnom vyhotovení rozhodnutia opraví hospodárska arbitráž kedykoľvek aj bez návrhu organizácie. Rozhodnutie o oprave doručí stranám sporu.

§ 36

Arbitrážne rozhodnutie je konečné a niet proti nemu opravného prostriedku. Vyhlasuje sa spravidla hneď po skončení arbitrážneho pojednávania. Rozhodnutie nadobúda právoplatnosť doručením. Ak je nebezpečenstvo z omeškania, môže arbiter, ak sú prítomní zástupcovia organizácií, určiť, že rozhodnutie nadobúda právoplatnosť už jeho vyhlásením.

§ 37

(1) Ak na základe predložených dôkazov, prípadne vykonaného vyšetrenia nie je predmet sporu celkom objasnený, možno v majetkových sporoch a celkom výnimočne aj v iných hospodárskych sporoch rozhodnúť bez arbitrážneho pojednávania.

(2) Hospodárska arbitráž môže vykonať arbitrážne pojednávanie a rozhodnúť aj v neprítomnosti organizácií, medzi ktorými je spor, ak boli o arbitrážnom pojednávaní vopred upovedomené.

§ 38
Arbitrážny platobný rozkaz

(1) Na návrh alebo podľa vlastnej úvahy môže hospodárska arbitráž rozhodnúť spor o peňažnú pohľadávku do 50 000 Kčs, ak nejde o spor uvedený v § 2a, arbitrážnym platobným rozkazom

vydaným bez vypočutia organizácie, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje. Arbitrážnym platobným rozkazom sa prikazuje organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, aby zaplatila žiadateľovi peňažnú sumu v ňom uvedenú alebo aby podala u hospodárskej arbitráže písomne odôvodnené námietky a súčasne zaslala ich rovnopis žiadateľovi.

(2) Námietky proti arbitrážnemu platobnému rozkazu sa musia hospodárskej arbitráži podať do 15 dní od jeho doručenia.

(3) Hospodárska arbitráž odmietne námietky, ak boli podané oneskorene alebo ak nie sú v nich uvedené dôvody.

(4) Ak nepodá organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, námietky alebo ak arbitráž podľa odseku 3 námietky odmietla, má arbitrážny platobný rozkaz právne účinky rozhodnutia.

(5) Ak boli včas podané námietky s uvedením dôvodov, zrušuje sa tým arbitrážny platobný rozkaz v napadnutej časti. Hospodárska arbitráž potom postupuje podľa ustanovení o arbitrážnom pojednávaní.

Splnenie rozhodnutia

§ 39

Organizácie sú povinné splniť arbitrážne rozhodnutie v lehote v ňom určenej, a ak nebola lehota určená, do 15 dní odo dňa, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Uplynutím tejto lehoty stáva sa rozhodnutie vykonateľným. Na žiadosť vyznačí hospodárska arbitráž vykonateľnosť doložkou na rozhodnutie.

§ 40

(1) Rozhodnutie je možné vykonať, len ak požiada oprávnená organizácia o jeho výkon, do jedného roku od uplynutia lehoty určenej na plnenie, a ak nie je lehota určená, do jedného roku od právoplatnosti rozhodnutia; inak jej právo zaniká. To platí aj vtedy, ak ide o hospodárske spory, ktoré rozhodujú súdy alebo iné orgány (§ 2 ods. 2 a 3).

(2) Rozhodnutie ukladajúce organizácii peňažné plnenie, vrátane pokút, poplatkov a odvodov do štátneho rozpočtu, ktoré nebolo v lehote uvedenej v § 39 splnené, sa vykonáva odpísaním z účtu povinnej strany u peňažného ústavu podľa osobitných predpisov.

(3) Rozhodnutie ukladajúce organizácii nepeňažné plnenie hospodárska arbitráž vynucuje poriadkovou pokutou do 100 000 Kčs. Túto pokutu možno ukladať opätovne.

(4) O návrhu na výkon rozhodnutia uložením poriadkovej pokuty rozhoduje hospodárska arbitráž vždy písomným rozhodnutím spravidla bez arbitrážneho konania. Ak to hospodárska arbitráž považuje za potrebné, rozhoduje za účasti organizácií. Pre toto konanie platia primerane ostatné ustanovenia tretej časti.

(5) Ak hospodárska arbitráž z dôvodov hodných osobitného zreteľa nevyhovie návrhu na výkon rozhodnutia uložením poriadkovej pokuty, rozhodne o odklade výkonu a pokutu uloží na žiadosť oprávnenej organizácie podanú po tom, čo dôvody odkladu pominú.

(6) Ak organizácia dokáže, že povinnosti uložené rozhodnutím alebo im zodpovedajúce práva prešli na inú organizáciu, možno rozhodnutie vykonať proti alebo v prospech tejto inej organizácie; hospodárska arbitráž v rozhodnutí vyznačí, že došlo k prechodu povinností alebo práv na inú organizáciu.

§ 40a

(1) V závažných prípadoch zisťuje orgán hospodárskej arbitráže, ktorý bol príslušný pre rozhodnutie sporu, buď z vlastného podnetu, alebo na základe podnetu Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky, Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky, či sa rozhodnutie splnilo.

(2) Organizácie označené v rozhodnutí ako strany hospodárskeho sporu sú povinné na výzvu orgánu hospodárskej arbitráže, obsiahnutú v rozhodnutí alebo samostatne uskutočnenú, v určenej lehote oznámiť, či sa rozhodnutie splnilo; podľa okolností prípadu sú povinné k tomuto oznámeniu predložiť aj príslušný doklad a poskytnúť ďalšiu požadovanú súčinnosť.

Preskúmanie arbitrážneho rozhodnutia

§ 41

(1) Ak sa rozhodnutím krajskej štátnej arbitráže porušili právne predpisy alebo zásady hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky na návrh rozhodnutie zmení alebo zruší a prikáže spor na nové prejednanie alebo urobí iné opatrenie. Z vlastného podnetu môže príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky tak urobiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia; ak sú pre to mimoriadne naliehavé dôvody, môže tak urobiť aj po tejto lehote, najneskôr však do dvoch rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

(2) Príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky na návrh preskúma rozhodnutie krajskej štátnej arbitráže aj vtedy, keď sa po vydaní rozhodnutia zistili nové skutočnosti, ktoré stranám sporu nemohli byť známe v čase jeho vydania, majú však podstatný význam pre rozhodnutie a so zreteľom na ne je rozhodnutie v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Na základe takých nových skutočností môže príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky preskúmať rozhodnutie krajskej štátnej arbitráže z vlastného podnetu.

(3) Za podmienok určených v odsekoch 1 a 2 v sporoch prejednaných a rozhodnutých Štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky alebo Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky urobí rovnaké opatrenie Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky.

(4) Z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky je príslušná Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky povinná do 15 dní začať konanie o preskúmaní rozhodnutia krajskej štátnej arbitráže.

(5) Návrh na preskúmanie môže organizácia alebo orgán, ktorý je stranou v spore, podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia, a ak ide o návrh na preskúmanie z dôvodov uvedených odseku 2, do 15 dní od zistenia nových skutočností. Podáva ho na hospodárskej arbitráži, ktorá rozhodla. Návrh musí byť podpísaný štatutárnym orgánom organizácie a jeho rovnopis musí byť súčasne zaslaný druhej organizácii. K návrhu na preskúmanie sa musia pripojiť potrebné doklady a doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku za preskúmanie rozhodnutia. Návrh na preskúmanie rozhodnutia v sporoch uvedených v § 2a má odkladný účinok. Druhá organizácia je povinná sa k návrhu na preskúmanie vyjadriť. Postupuje pritom obdobne podľa § 23.

(6) V prípadoch, keď tak určí príslušný hlavný arbiter, preskúmajú rozhodnutie traja arbitri, z ktorých arbiter určený hlavným arbitrom predsedá; ak to vyžaduje povaha prejednávanej veci,

koná sa o preskúmaní za účasti organizácií. Ináč platia na konanie o preskúmaní primerane ustanovenia tretej časti.

§ 41a

Rozhodnutie vydané podľa § 41 nadobúda právoplatnosť doručením. Pokiaľ bolo preskúmané rozhodnutie zmenené, je organizácia povinná splniť ho v lehote určenej rozhodnutím o preskúmaní a ak lehota určená nebola, do 15 dní odo dňa, keď toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Uplynutím tejto lehoty sa stáva rozhodnutie vykonateľným.

§ 42

(1) Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky môže z dôvodov uedených v § 41 ods. 1 a 2 zmeniť rozhodnutie orgánu hospodárskej arbitráže alebo ho zrušiť a spor prikázať na nové prejednanie. Ak ide o rozhodnutie krajskej štátnej arbitráže alebo Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky, možno návrh na toto opatrenie podať len vtedy, ak bolo rozhodnutie preskúmané podľa § 41 ods. 1 až 3. Návrh predkladá Prezídiu Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky príslušný orgán hospodárskeho riadenia alebo niektorý z členov prezídia.

(2) Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky z dôvodov uvedených v § 41 ods. 1 a 2 zmení alebo zruší rozhodnutie v sporoch uvedených v § 13 a prikáže spor na nové prejednanie alebo urobí iné opatrenie. Návrh predkladá organizácia alebo orgán, ktorý je stranou v spore; ustanovenie § 41 ods. 5 platí obdobne. Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky môže rozhodnutie preskúmať aj na návrh niektorého z členov prezídia, najneskôr však do dvoch rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

§ 42a

Ak sa rozhodnutie, na základe ktorého sa poskytlo plnenie, zrušilo, orgán hospodárskej arbitráže v rozhodnutí o preskúmaní uloží organizácii, aby plnenie v zodpovedajúcom rozsahu vrátila, a ak to nie je možné alebo účelné, aby nahradila cenu podľa času plnenia. Ak sa také rozhodnutie zmenilo, rozhodne orgán hospodárskej arbitráže zároveň o majetkovom vyporiadaní celého predmetu sporu.

§ 43

Pri novom prejednaní sporu je orgán hospodárskej arbitráže viazaný právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí vydanom podľa § 41 alebo § 42.

§ 44
Arbitrážne poplatky

Za konanie pred orgánmi hospodárskej arbitráže sa platia poplatky ustanovené osobitnými predpismi.

§ 44a
Náklady konania

(1) Náklady arbitrážneho konania sú
a) arbitrážny poplatok,

b) odmena a náhrada nákladov znalcu, ako aj náhrada nevyhnutných výdavkov, prípadne ušlého zárobku tých, ktorí pred hospodárskou arbitrážou vypovedajú podľa § 25 ods. 1.

(2) O náhrade nákladov arbitrážneho konania rozhoduje hospodárska arbitráž podľa výsledku sporu alebo podľa schválenej dohody strán (§ 27), prípadne aj s prihliadnutím na okolnosti vzniku a priebehu sporu.

(3) Ak je rozhodnutie po preskúmaní podľa § 41 alebo § 42 zrušené a spor prikázaný na nové prejednania, rozhodne orgán hospodárskej arbitráže podľa výsledku nového prejednania o nákladoch konania včítane poplatku za preskúmanie rozhodnutia. Ak sa preskúmané arbitrážne rozhodnutie ponechá bezo zmeny, znáša poplatok za preskúmanie rozhodnutia navrhovateľ. Ak sa preskúmané rozhodnutie zmení alebo ak sa urobí iné opatrenie, rozhodne sa o nákladoch konania podľa výsledku preskúmania, prípadne tiež s prihliadnutím na okolnosti, ktoré preskúmanie vyvolali.

§ 44b
Doručovanie písomností

Hospodárska arbitráž doručuje písomnosti spravidla poštou, a to do sídla organizácie; ak však organizácia uvedie v arbitrážnej žiadosti, prípadne vo vyjadrení k arbitrážnej žiadosti miesto písomného styku, doručujú sa písomnosti do tohto miesta.

§ 45
Oznamovanie závad

(1) Hospodárska arbitráž je povinná upozorňovať príslušných vedúcich pracovníkov socialistických organizácií a orgánov hospodárskeho riadenia na podstatné závady v činnosti socialistických organizácií a orgánov hospodárskeho riadenia, ktoré vyšli najavo pri výkone arbitrážnej činnosti (signalizácia).

(2) Ten, kto bol upozornený na závadu, je povinný najneskôr do 30 dní od doručenia, ak nebola určená iná lehota, oznámiť, aké opatrenia urobil na odstránenie závady. Ak upozorneniu (signalizácii) nevyhovie, vedúci pracovník socialistickej organizácie, prípadne ak nemôže závadu odstrániť v rámci svojej pôsobnosti, je povinný postúpiť upozornenie (signalizáciu) v tej istej lehote príslušnému orgánu hospodárskeho riadenia a informovať o svojom postupe hospodársku arbitráž.

§ 46
Zovšeobecňovanie poznatkov

Hospodárska arbitráž je povinná sústavne skúmať príčiny závad a zovšeobecňovať poznatky z arbitrážnej činnosti. O výsledkoch tejto činnosti je povinná príslušným orgánom podať správy s prípadnými návrhmi všeobecných opatrení na odstránenie závad.

ŠTVRTÁ ČASŤ
OSOBITNÉ KONANIE

§ 46a
Konanie o odvodoch do štátneho rozpočtu

(1) Hospodárska arbitráž môže v prípade neplatnosti právneho úkonu uložiť odvod do príslušného štátneho rozpočtu, ak pri prejednávaní sporu zistí, že boli splnené podmienky ustanovené osobitným predpisom[5]) pre jeho uloženie.

(2) Hospodárska arbitráž môže uložiť odvod sumy, ktorá mala byť ako penále zaplatená (ďalej len „odvod penále“) do príslušného štátneho rozpočtu, ak pri prejednávaní sporu alebo v konaní o

odvode penále do štátneho rozpočtu zistí, že boli splnené podmienky ustanovené pre uloženie tohto odvodu osobitným predpisom.[6])

(3) Konanie o odvode penále začína hospodárska arbitráž na návrh príslušného orgánu urobený na základe jeho kontrolnej alebo revíznej činnosti. Návrh musí obsahovať

a) označenie organizácií, ktorým sa má odvod uložiť,

b) skutočnosti, ktoré odôvodňujú uloženie odvodu, najmä deň vzniku a zániku práva na penále,

c) výšku penále, ktoré sa malo zaplatiť.

(4) Na prejednanie návrhu podľa odseku 3 je príslušný orgán hospodárskej arbitráže, ktorý by bol príslušný na prejednanie a rozhodnutie sporu o zaplatení penále. Návrh sa musí súčasne zaslať organizáciám, ktorým sa uloženie odvodu penále navrhuje. Organizácia je povinná do 15 dní od doručenia návrhu oznámiť svoje stanovisko k nemu hospodárskej arbitráži, navrhovateľovi a druhej organizácii.

(5) Návrh na preskúmanie rozhodnutia o odvode podľa odsekov 1 a 2 má odkladný účinok.

§ 46b
Konanie o uložení hospodárskej pokuty

(1) Hospodárska arbitráž môže hospodársku pokutu uložiť, ak zistí, že sú pre uloženie pokuty splnené podmienky ustanovené osobitným predpisom[7]).

(2) Konanie o uložení hospodárskej pokuty začína hospodárska arbitráž na návrh Výboru ľudovej kontroly Československej socialistickej republiky, Výboru ľudovej kontroly Českej socialistickej republiky, Výboru ľudovej kontroly Slovenskej socialistickej republiky, Federálneho ministerstva financií, Ministerstva financií, cien a miezd Českej socialistickej republiky, Ministerstva financií, cien a miezd Slovenskej socialistickej republiky, Federálneho cenového úradu, Štátnej banky československej (ďalej len „navrhovateľ“) alebo na vlastný podnet.

(3) Návrh na uloženie hospodárskej pokuty musí obsahovať označenie organizácie, proti ktorej návrh smeruje, skutočnosti a dôkazy, ktorými sa odôvodňuje začatie konania, a navrhovanú výšku hospodárskej pokuty s uvedením okolností, ktoré môžu mať vplyv na jej uloženie a výšku.

(4) K návrhu musí navrhovateľ pripojiť kontrolnú alebo revíznu správu (protokol), ktorou návrh odôvodňuje. Rovnopis návrhu musí súčasne zaslať organizácii, proti ktorej návrh smeruje.

(5) Organizácia, proti ktorej návrh smeruje, je povinná do 15 dní po tom, čo dostala rovnopis návrhu, zaslať hospodárskej arbitráži a navrhovateľovi vyjadrenie k návrhu na uloženie hospodárskej pokuty.

(6) O návrhu na uloženie hospodárskej pokuty rozhodujú vždy traja arbitri, z ktorých jeden predsedá. Týchto arbitrov a predsedajúceho určí príslušný hlavný arbiter. Ak uloženie hospodárskej pokuty súvisí so zaistením obrany a bezpečnosti štátu alebo s dodávkami v odbore štátnych hmotných rezerv, je jedným z arbitrov náčelník vojenskej zložky Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky alebo jeho zástupca. V konaní začatom z vlastného podnetu sa postupuje obdobne.

(7) Na pojednávaní o návrhu na uloženie hospodárskej pokuty sú povinní zúčastniť sa vedúci pracovníci organizácie, proti ktorej sa konanie začalo, a poverený zástupca navrhovateľa.

(8) V rozhodnutí hospodárskej arbitráže, ktorým sa organizácii ukladá povinnosť odviesť do štátneho rozpočtu hospodársku pokutu, môže byť uložená aj povinnosť uverejniť rozhodnutie.

Hospodárska arbitráž môže v rozhodnutí tiež ustanoviť, že rozhodnutie uverejní, a to na náklady povinnej organizácie.

(9) Rozhodnutie o uložení hospodárskej pokuty môže zmeniť len Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky. Návrh na toto opatrenie môže predložiť prezídiu navrhovateľ alebo organizácia, ktorej sa pokuta uložila, do 15 dní od doručenia rozhodnutia; včas podaný návrh má odkladný účinok. Po uplynutí tejto lehoty môže návrh na opatrenie prezídia podať niektorý z členov prezídia, najneskôr však do dvoch rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

§ 46c
Vykonávanie odvodov

(1) Odvody a hospodárske pokuty uložené podľa § 46a a 46b organizáciám v pôsobnosti federácie sa odvádzajú do štátneho rozpočtu federácie, odvody a hospodárske pokuty uložené ostatným organizáciám sa odvádzajú do štátnych rozpočtov republík.

(2) V rozhodnutí o uložení odvodu do štátneho rozpočtu a o uložení hospodárskej pokuty sa uvedie, ktoré organizácie sú povinné odviesť sumu a akú. V rozhodnutí sa uvedie aj finančná správa, na účet ktorej sa má určená suma odviesť; rovnopis rozhodnutia zašle hospodárska arbitráž aj tomuto orgánu.

§ 46d
Konanie o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia

(1) Hospodárska arbitráž vyslovi neplatnosť opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia, ak zistí, že sú pre to splnené podmienky ustanovené osobitným predpisom.[8])

(2) Konanie o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia začína hospodárska arbitráž na návrh organizácie alebo z vlastného podnetu. Návrh na začatie konania môže organizácia podať najneskôr do troch mesiacov odo dňa, keď opatrenie nadobudlo účinnosť. Z vlastného podnetu začne hospodárska arbitráž konanie aj po tejto lehote, ak je na vyslovení neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia naliehavý spoločenský záujem, najdlhšie však do dvoch rokov odo dňa, keď opatrenie nadobudlo účinnosť.

(3) Návrh na začatie konania o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia musí obsahovať označenie orgánu hospodárskeho riadenia, proti ktorému návrh na vyslovenie neplatnosti opatrenia smeruje, označenie opatrenia, ktorého neplatnosť má hospodárska arbitráž vysloviť, skutočnosti a dôkazy, ktorými organizácia návrh na vyslovenie neplatnosti opatrenia odôvodňuje.

(4) Rovnopis návrhu na začatie konania o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia musí organizácia súčasne zaslať orgánu hospodárskeho riadenia, proti ktorému návrh na začatie konania smeruje.

(5) Orgán hospodárskeho riadenia, proti ktorému návrh na začatie konania o neplatnosti jeho opatrenia smeruje, je povinný do 15 dní po tom, čo dostal rovnopis návrhu, zaslať hospodárskej arbitráži a organizácii, ktorá návrh na začatie konania podala, vyjadrenie k návrhu. Vo vyjadrení sa musí uviesť najmä stanovisko k návrhu a označenie skutočnosti a dôkazov, na ktoré sa orgán hospodárskeho riadenia odvoláva.

(6) O návrhu na vyslovenie neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia rozhodujú vždy traja arbitri, z ktorých jeden predsedá. Týchto arbitrov a predsedajúceho určí príslušný hlavný arbiter. Ak opatrenie, ktorého neplatnosť má hospodárska arbitráž vysloviť, súvisí so zaistením obrany a bezpečnosti štátu alebo s dodávkami v odbore štátnych hmotných rezerv, je

jedným z arbitrov náčelník vojenskej zložky Štátnej arbitráže Československej socialitickej republiky alebo jeho zástupca. V konaní začatom z vlastného podnetu sa postupuje obdobne.

(7) Na pojednávaní o návrhu na vyslovenie neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia sú povinní zúčastniť sa poverení pracovníci orgánu hospodárskeho riadenia a vedúci pracovníci organizácie, ktorá návrh na začatie konania podala.

(8) Rozhodnutie o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia môže zmeniť len Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky. Návrh na toto opatrenie môže prezídiu predložiť organizácia, ktorá návrh na začatie konania o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia podala, alebo orgán hospodárskeho riadenia, o opatrení ktorého sa rozhodlo, do 15 dní od doručenia rozhodnutia; včas podaný návrh má odkladný účinok. Po uplynutí tejto lehoty môže návrh na opatrenie prezídia podať niektorý z členov prezídia, najneskôr však do dvoch rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

§ 46e

Pre konanie o odvode penále do štátneho rozpočtu, o uložení hospodárskej pokuty a o neplatnosti opatrenia orgánu hospodárskeho riadenia primerane platia ustanovenia tretej časti. Za konanie o odvode penále do štátneho rozpočtu a o uloženie hospodárskej pokuty sa arbitrážne poplatky neplatia.

PIATA ČASŤ
SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 47
Počítanie lehôt

Lehota pre podanie a pre všetky ostatné prejavy organizácií je zachovaná, ak písomnosť najneskoršie poslený deň lehoty došla hospodárskej arbitráži alebo bola podaná doporučene na poštu. Ak pripadne posledný deň lehoty na sobotu alebo na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

§ 47a

Ak z konania organizačnej jednotky socialistickej organizácie[9]) je organizácia zaviazaná alebo ak organizácia zodpovedá za záväzky svojej organizačnej jednotky, pokladá sa právo uplatnené voči organizačnej jednotke tiež za právo uplatnené voči organizácii.

§ 47b

Úprava miestnej príslušnosti hospodárskej arbitráže platná pre odštepné závody sa vzťahuje aj na vnútorné organizačné jednotky štátnych podnikov, ktoré vystupujú v právnych vzťahoch v mene štátneho podniku.[10])

§ 48

Arbitrážne orgány zriadené podľa doterajších predpisov sa považujú za orgány zriadené podľa tohto zákona. Pre ich organizačné začlenenie, príslušnosť a pre konanie pred nimi však platí tento zákon.

§ 49

(1) Arbitrážne orgány a súdy dokončia spory začaté u nich pred účinnosťou tohto zákona, i keby podľa jeho ustanovení tieto spory do ich právomoci alebo príslušnosti už nepatrili.

(2) V sporoch, ktoré podľa tohto zákona hospodárska arbitráž nerozhoduje a rozhodujú ich súdy (§ 2 ods. 2, prípadne 3 a § 3), sú organizácie, medzi ktorými takýto spor je, spôsobilé byť účastníkom konania pred súdmi.

(3) Právomoc v hospodárskych sporoch o náhradu škody súvisiacej s prevádzkou dopravných prostriedkov (včítane sporov z regresných nárokov) prejde na hospodársku arbitráž dňom, ktorý určí vláda Československej socialistickej republiky. Do toho dňa rozhodujú tieto spory podľa doterajších predpisov súdy.

§ 50

Všetky orgány i pracovníci akokoľvek činní v arbitrážnom konaní sú povinní urobiť všetky opatrenia potrebné na to, aby sa štátne, hospodárske a služobné tajomstvo zachovalo.

§ 51

Zrušujú sa

vládne nariadenie č. 47/1953 Zb. o štátnej arbitráži v znení vládnych nariadení č. 77/1953 Zb., č. 45/1954 Zb., č. 28/1959 Zb. a zákonného opatrenia č. 87/1961 Zb.,

vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 147/1957 Ú. l. (Ú. v.), ktorou sa vydáva arbitrážny poriadok,

vyhláška ministerstiev spravodlivosti a financií č. 149/1957 Ú. l. (Ú. v.) o výkone arbitrážnych rozhodnutí,

vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 140/1960 Zb. o poverení rozhodovaním niektorých sporov patriacich pred Štátnu arbitráž Československej socialistickej republiky v znení predpisov ju meniacich a doplňujúcich a

predpisy o rezortných (družstevných) arbitrážach vydané príslušnými ministrami (ústrednými zväzmi družstiev).

§ 52

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1963.

Zákon č. 116/1965 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 121/1962 Zb. o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 10. novembrom 1965. Zákonné opatrenie Predsedníctva Národného zhromaždenia č. 106/1967 Zb. o zmene a doplnení zákona o hospodárskej arbitráži nadobudlo účinnosť 14. novembrom 1967. Zákon č. 139/1970 Zb., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré ustanovenia zákona o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 1. januárom 1971. Zákon č. 166/1982 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 1. januárom 1983. Zákon č. 99/1988 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 1. júlom 1988.

Indra v. r.

1) § 17 ods. 2 a § 113 Hospodárskeho zákonníka.

2) § 2 zákona č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu).

3) § 26a Hospodárskeho zákoníka.
Článok III bod 1 zákona č. 98/1988 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Hospodársky zákoník.

4) Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch.

5) § 24 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka.

6) § 142 ods. 4 Hospodárskeho zákonníka.

7) § 384a a 384b Hospodárskeho zákonníka.

8) § 26c Hospodárskeho zákonníka.

9) § 17 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka.

10) § 5 ods. 3 zákona č. 88/1988 Zb. o štátnom podniku.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.